

Reactie consultatie Evaluatiewet Wvggz en Wzd

DATUM	PLAATS	BETREFT
26-05-2025	Den Haag	Reactie consultatie evaluatiewet Wvggz & Wzd

Geachte bewindspersonen,

Hartelijk dank voor de mogelijkheid te reageren op het consultatiedocument met voorstellen tot wijziging van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorg & dwang (Wzd).

Het NGB onderschrijft de noodzaak tot modernisering en vereenvoudiging van de wetten en herkent zich in de conclusies van de evaluatiecommissie. In deze reactie gaan wij specifiek in op aspecten van de wetten die de positie, rol en verantwoordelijkheden van de burgemeester raken.

Schrappen hoorplicht burgemeester bij crisismaatregel

Wij spreken onze waardering uit voor het voorstel om de wettelijke hoorplicht voor de burgemeester in het kader van een crisismaatregel te schrappen. In de praktijk bleek de naleving van deze verplichting frequent tot knelpunten te leiden, onder meer als gevolg van beperkte tijd, gebrekkige informatievoorziening en het ontbreken van mogelijkheden tot een inhoudelijk gesprek. Voorts dient te worden opgemerkt dat het horen door of namens de burgemeester voor betrokkene een stressverhogend effect heeft en niet kan worden aangemerkt als een vorm van serviceverlening dan wel het bieden van een second opinion. Het vervallen van deze plicht betekent een verlichting van de bestuurlijke verantwoordelijkheid zonder dat dit afbreuk doet aan de zorgvuldigheid van het proces.

Informatieplicht richting het college van burgemeester en wethouders (artikel 8:21b)

Wij achten het opnemen van de informatieplicht door de geneesheer-directeur ten aanzien van de beëindiging van de crisismaatregel, de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging richting het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar betrokkene ingezetene is, dan wel naar verwachting zal verblijven, een zeer wenselijke en noodzakelijke stap. Deze informatievoorziening is essentieel om de continuïteit van zorg en toezicht op de betrokkene te waarborgen. Door het college tijdig en adequaat te informeren, kunnen gemeenten hun regierol in het sociaal domein beter invullen en tijdig passende ondersteuning organiseren. Bovendien voorkomt dit dat er onduidelijkheid of hiaten ontstaan in de nazorg, wat het risico op terugval of escalatie bij de betrokkene kan verkleinen. Een structurele informatieplicht draagt daarmee bij aan een meer geïntegreerde en samenhangende aanpak van zorg en veiligheid, in lijn met de uitgangspunten van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

Zorgplicht na opleggen maatregel (artikel 7:2b en 8:7)

De voorgestelde bepaling in artikel 7:2b, waarin is opgenomen dat een zorgaanbieder – na aanwijzing door de burgemeester en overleg met de inspectie – verplicht kan worden tot uitvoering van de crisismaatregel, vormt een belangrijke en noodzakelijke versterking van het wettelijke kader. Deze bepaling adresseert een bekend knelpunt in de praktijk, waarbij zich situaties voordeden

waarin personen met een crisismaatregel niet konden worden opgenomen omdat geen enkele zorgaanbieder bereid of in staat was de zorg te leveren. Dit leidde in sommige gevallen tot ernstige en mensonwaardige situaties, waarin burgemeesters – buiten hun formele taakstelling – gedwongen werden ad-hoc oplossingen te zoeken of ambulances geen toegang kregen tot instellingen die hun deuren gesloten hielden.

Tegelijkertijd constateren wij dat het wetsvoorstel ruimte laat voor interpretatie, met name doordat de zorg pas binnen 24 uur na het nemen van de crisismaatregel hoeft te worden verleend. Dit roept de vraag op wie in de tussentijd verantwoordelijk is voor de patiënt en de totstandkoming van passende zorg. Naar de overtuiging van burgemeesters dient deze verantwoordelijkheid ondubbelzinnig bij de zorgaanbieder te liggen, ook in het geval dat de zorgaanbieder tijdelijk geen beschikbare capaciteit of passende zorg kan bieden. In dergelijke situaties moet de betreffende zorgaanbieder – en niet de burgemeester – het initiatief nemen om een alternatieve zorgaanbieder te zoeken. Zorgaanbieders beschikken immers over de professionele expertise, actuele kennis van zorgcapaciteit binnen en buiten de regio, en bestaande samenwerkingsverbanden om snel en doeltreffend te kunnen handelen. Het behoort niet tot de verantwoordelijkheid of de mogelijkheden van de burgemeester om op eigen kracht geschikte zorglocaties te identificeren of te bemiddelen in het zorgveld.

Wij pleiten er daarom voor dat in de wet expliciet wordt vastgelegd dat de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de feitelijke zorgverlening te allen tijde bij de zorgaanbieders ligt, ook in de periode direct na het nemen van de crisismaatregel. Deze verantwoordelijkheid sluit aan bij artikel 8:7 van de Wvvgz, waarin is bepaald dat de zorgaanbieder verplicht is de zorg, genoemd in de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting of zorgmachtiging, te verlenen. Naar onze overtuiging omvat deze verplichting ook de verantwoordelijkheid om, indien de zorgaanbieder zelf niet kan voorzien in de benodigde zorg, actief en voortvarend te zorgen voor overdracht aan een passende instelling. Het zoeken naar en realiseren van passende zorg hoort onlosmakelijk bij de uitvoering van deze wettelijke zorgplicht en mag niet op het bord van de burgemeester komen te liggen.

Bereikbaarheid Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

Wij constateren in de praktijk een knelpunt in de uitvoerbaarheid van artikel 7:2b, doordat de IGJ in de praktijk niet (altijd) bereikbaar is. Er is op dit moment geen 24-uurs bereikbaarheid (piketlijn) voor burgemeesters om in spoedsituaties contact op te nemen met de IGJ. Wij dringen er dan ook op aan dat het ministerie hierover heldere en concrete afspraken maakt met de IGJ. Zonder deze waarborg is het voorgestelde artikel in de praktijk niet werkbaar.

Informatieplicht naasten (artikel 7:2a lid 2)

Het nieuwe artikel 7:2a lid 2, dat gemeenten verplicht om naasten te informeren, achten wij in de praktijk moeilijk uitvoerbaar. Deze verantwoordelijkheid past beter bij de zorgverantwoordelijke, die rechtstreeks in contact staat met de betrokkene en diens netwerk, en daardoor beter in staat is om de juiste informatie tijdig en zorgvuldig te verstrekken. Indien er toch voor wordt gekozen om deze verantwoordelijkheid bij de burgemeester te laten, is het van groot belang om in de wet expliciet vast te leggen dat deze informatieplicht beperkt blijft tot de Nederlandse context. Voor de burgemeester is het namelijk in de praktijk niet uitvoerbaar om informatie op te vragen of de situatie van personen te beoordelen die (tijdelijk) in het buitenland staan ingeschreven. Gemeenten mogen dan ook niet gehouden worden tot onderzoek of actie jegens buitenlandse ingezetenen. Zonder deze beperking leidt de informatieplicht tot een disproportionele en onuitvoerbare last voor burgemeesters.

Van “verplichte zorg” naar “gedwongen zorg”

Wij signaleren dat de terminologische wijziging van “verplichte zorg” naar “gedwongen zorg” juridische en communicatieve implicaties heeft. Burgemeesters geven aan dat het risico bestaat dat

deze terminologie het beeld oproept van dwang en repressie, ook in situaties waarin zorg met instemming maar onder maatregel plaatsvindt. Wij adviseren om deze terminologie nader te overwegen en zorgvuldig te onderbouwen.

Conclusie

De voorgestelde wijzigingen betekenen op onderdelen een verbetering, met name waar het gaat om het schrappen van knellende verplichtingen en het versterken van informatievoorziening. Tegelijk vragen enkele voorstellen om nadere uitwerking, verduidelijking of heroverweging, vooral om de rol van de burgemeester bestuurlijk helder en uitvoerbaar te houden.

Wij zijn graag bereid hierover met uw ministerie in overleg te treden.

Met vriendelijke groet,

Mevrouw M.H.F. Schuurmans-Wijdeven
Wvd. Voorzitter Nederlands Genootschap van Burgemeesters